

SVIMLENDE SUMMER: «Ægir 6000» har en prislapp på 20 millioner kroner. Hele riggen koster samlet 60 millioner kroner.

Dykket etter ubåt i Byfjorden

«Nautilus»-ekspedisjonen ble omtalt som totalt mislykket av norsk presse. Tirsdag dykket forskere etter vraket på 340 meters dyp.

ADRIAN BRUDVIK
adrian.brudvik@bt.no
foto ELIAS DAHLEN

– Der har vi den, «Nautilus», sier Stig Vågenes, som er sjef for roboten.

Han styrer joysticken som navigerer verdier til 60 millioner kroner, eid av Universitetet i Bergen (UiB) og driftet av Havforskningsinstituttet. Ved siden av står Rolf Birger Pedersen fra UiB.

Tirsdag formiddag ankom forskningskipet «G.O Sars» etter en lengre ekspedisjon i Norskehavet ved Svalbard. Med seg har de hatt undervannsroboten «Ægir 6000», som kan dykke med kamera ned til seks tusen meters dyp.

Som en avslutning på turen sendte de «Ægir» for å inspisere den senkede ubåten «Nautilus», som ligger i Byfjorden.

Tester utstyr ved Helleneset

Pedersen, som er ansvarlig for prosjektet, forteller at UiB ofte sjekker ut utstyret deres fungerer i Byfjorden, og at «Nautilus»-vraket som ligger ved Helleneset er et godt testmål.

STYRMANN: Det tok en stund å finne «Nautilus», men da forskerne endelig fikk lokalisert den med ekkolodd hadde Stig Vågenes klar sikt.

– Dette vraket representerer et spennende stykke forskningshistorie, sier han.

«Nautilus» er undervannsbåt som ble bygget i 1917 av den amerikanske marinen. I 1931 ønsket den australske eventyren sir Hubert Wilkins å bruke den til å nå Nordpolen. Harald Sverdrup fra Geofysisk institutt i Bergen var med som vitenskapelig leder.

Mislykket prosjekt

– Det var et vanvittig prosjekt, i den forstand at de skulle reise i en «blikkboks» til Nordpolen, forteller Harald Dag Jølle fra Norsk Polarinstitutt.

Dette vraket representerer et spennende stykke forskningshistorie.

Rolf Birger Pedersen, UiB

Jølle, som er ekspert i norsk polarhistorie, forteller at ubåten allerede på 30-tallet var utrangert, og at flere i besetningen sannsynligvis så galskapen med ekspedisjonen.

– Dybderoret på ubåten fungerte ikke, og den var aldri lenge under isen på i Polhavet.

FIASKO: Skipet skulle senkes på 370 meter i Byfjorden. – Men ikke engang dét klarte de, spøker Rolf Birger Pedersen. Skipet endte opp på 340 meters dyp. FOTO: W. GIERTSENS SKIBSHANDEL, EID AV BILLEDSAMLINGEN, UiB.

Man kan anta at det var noen fra mannskapet som saboterte roret, sier han.

Da ubåten kom tilbake til Bergen omtalte norsk presse toktet som totalt mislykket.

– Man kan se Sverdrups deltakelse på toktet som en vitenskapsmanns vilje til å ta risiko for komme dit han ville, for å få sine observasjoner raskt og effektivt, slår Jølle fast.

Ifølge Pedersen fra UiB ble «Nautilus» senket i Byfjorden, fordi alternativet, å sende den

tilbake til USA, ville blitt for dyrt.

– Det hender at båter blir senket fra tid til annen, og derfor ligger det mange vrak på bunnen av Byfjorden.

Han forteller videre at det er mye bedre sikt på dyphavs-ekspedisjoner i Arktis, fordi det er så mye mudder i sjøen her.

– Dessuten er det mye søppel på bunnen, forteller han.

Dette toktet skiller seg derfor ganske mye fra det arbeidet han har gjort den siste måneden, nemlig å utforske havbunnen og lete etter uoppdagede ressurser, hvor få mennesker har forsket før.

– Går som en klokke

Vågenes forteller at «Ægir» er en unik robot, som det ikke finnes mange av i Norge.

– Den er veldig driftssikker, og kan gå nokså dypt i ugjestmilde forhold, sier han.

Ifølge Vågenes har roboten vært hardt brukt under ekstreme forhold, og det har bare vært nødvendig å bytte ut noen få kabler.

Til neste år skal forskerne tilbake til Barentshavet for å prøve å ta «Ægir» under isen, slik «Nautilus»-eventyrene prøvde på for nesten hundre år siden.

Se video fra dykket

BT.NO